

לא א מיי פיד מהל
טומלת רבנת הלכה ו:
לא ב מיי פ"ו מהל דעמי
הלכט צ ממג לאון ט:
לב ג מיי שס הלכה ד:

מוסף תוספות

א. [דן]לא חיישי שמא פישטו
המקושר ויעשו מאוחר ונבזה
בה פעם אחרת שאין הכל
בקיאות בדבר, שאפי' רבי לא
היה בקי בו כ"כ. רע"ב"א.
ב. [דארבן] הוא ב"כ ואלא
זין שר, ומהנהג להעמיד
שר לזמן ואח"כ מעבירין
אותו ומעבירין אתר החתונה,
ועבדים חוזרין ומעמידין את
הראשון זמן אחר פעם שניה.
רע"ב"א. ג. [ורבא] אם לשון
כל זה כך הוא קמ"ל ואם
תאמר שאין לשונו כך ואינו
מכיר בלשון הזה למה הוא
נזיר ככל. רמב"ן. ד. וישאם
כלשון הקודש אפי' לא
שאינו מכיר בהם, הואיל
ולשם נזירות הוא מתביר,
אפי' שאינו יודע כמה.
רמב"ן. ה. פירוש שמעפ"ה
שחבא בקשתו לפי שכוון
בתפלתו. נביטה לני: תו"ס על
א. [דן]הוא עיני דמצפה מתי
יעשה הקב"ה בקשתו שסבור
שתפלתו מקובלת כדמייתי
עלה תולדת ממוסכה מחלה
לב. עמק קום: תו"ס עיני.
[דבא] לירי כאב לב שאין
בקשתו נעשית. ר"מ טו:
תו"ס עיני. א. שעי'
כך מפשטין במשעו לומר
בוטח הוא ביהוה ונראה
מה הם. ט. [דנכל]
המתפלל בלא כוונה בערה
היא בידו. רמב"ן. ט. שזה
דבר הרוק שיכול אדם לכוין
בכל תפלתו מראש ועד סוף
שלא יהיהו דבריהם טעילים.
רע"ב"א. א. אלמא כביצא
בזה אמרו אין אדם נצול מעיני
תפלה ואפי' הסידים. רמב"ן.

רבנו גרשום




הרי הוא פשוט ופשוט עדיו
וחוכו. השיב ר' לוי: הנהיב בן
גמליאל והיאך יכול לעשות
מקושר פשוט והלא אין
זמנו של זה דומה לזה ואתי
למטורף לקוחות שלא כדון
דאלו פשוט אם מלך המלך
שנה אחת כותבין בפשוט
בשנה אחת למלך פלוני ואם
מלך שתיים מתין בו שתיים
ואילו בשיטר מקושר אם מלך
שנה אחת כשהוא ערירי בשנת
ראשונה מונין שתיים מתין
שכחשת' (שנת קמ). באלו דברים
אחלכ' פירומיהם כו' ועיין תפלה ומה
אין אדם יכול בכל יום שאין שום אדם
יכול לכונן בתפלתו היתב' והכי אמר
צירושלמי (בבב"ב פ' היה קורא ה') אמר
ר' מתניה מחוקתא טיבותא לרישא
דכי מעי למודים כרע מגרמיה ט':
באתרא

השתא הוא דאופות מינאי. פירוש ומפסקי הלקוחות שלא דנין
אבל משום פסידא דלוה לא איכפת לן דלחיו הוא דלפסיד
אנפשיה כשלוה זהאי שטרך כדפרישית לעיל גבי עדים דלית לן
למיפסל לטטרך משום שיוכל לזייף על העדים עצמן להוציא עליהם
כתב ידן דלחיהו דלפסדו אנפשייהו אי
נמי י"ל דאין לן הפסד ללקוחות כגון
דכתב זה השטר בלא אחריות ואפי"ה
חיישינן לפסידא דלוה שאלו זה הפסד
שיהא הלוה יודע לומר לו כי ולא
מסיק דלעתיה שיבא לדי זיוף *.
בשנת פלוני. נראה לרי"ז דהאי
ארכן לאו היינו מלך אלא
ממונה שמסיים אותו משכרמו לאחר
שנה ואין ממונה עולמית¹ והיינו דפריך
דלמא עבריהו ואמלכוהו ואע"ג דקרי
ליה מלך כן דרך לקרות שריה לשון
מלוכה כדלמך רבי רבי יוחנן (תענית
דף כה). מלך רבש (בבב"ב דף סד).
אבל אי ארכן היינו מלך אינו דרך
שיעביריהו ממלכותו: **הינא אחת**.
לשון יווני הוא כדלמך (י) (שנת דף
ג). בלשון יווני קורין לאחת הינא
וקשה דלמא קמ"ל דלס אמר הריני
מזיר שתי מזירות דהוא חייב שתי מזירות
הא פשיטא מה לי לשון עברי ומה
לי לשון יווני מה לי לשון לעז? וי"ל
דלס אינו יודע מהו לשון דיוגון טריגון
ואמר הריני מזיר דיוגון טריגון ואינו
(ט) משמע בלשון הקדש כמו דיוגון (ט)
שמים כו' דהאי הו' לשון לעז והא
קמ"ל דהו' כלשון חכמים ומייבז אם
אמר דיוגון שתי מזירות וכי האי גוונא
בכל תפלותו מראש ועד סוף
שלא יהיהו דבריהם טעילים.
רע"ב"א. א. אלמא כביצא
בזה אמרו אין אדם נצול מעיני
תפלה ואפי' הסידים. רמב"ן.

והלא אין זמנו של פשוט זמנו של מקושר. דלילו זמנו של פשוט אם
נכתב בשנה ראשונה שעמד המלך אין מונין לו אלא שנה שמים מונין
לו שמים אבל מקושר אם מלך שנה כותבין בשטר שמים שמים מונין
לו שלש כלומר מקדימין לו שנה שהרי מנהג האומה דלקמן להקדים
למלך שנה ושמה לכבוד המלך היו
עושין כלומר כבר החזיק במלכותו
שמי שנים וחכמים תקנו לכבוד
מקושר כמנהג האומה כדי לתת
חילוקים הרבה וחומרות במקושר
משום תקנת הכהנים הקפדנים
כדלמרי' לעיל כדי שלא יהא נוח לגרש
נשותיהן (ט) ומקשינן דלמא זיוף
ליה במקושר. דמוסיף ליה שמה
ופרישה בתוך שנתו וא"ל איכנס לי
שטרך וכתיב ליה שזכר ובתרי הכי
משוי ליה פשוט וא"ל בתר דכתבית לך
האי שזכר הדרת וזפת מינאי ושטר עלי
מריכא דזמנו בתר זמן השוכר. ופרקינן
אין כותבין שזכר ולעולם לא פרע
ליה עד דקרע (ליה) לשטרך ופלוגמא
היא לקמן בפירקין כתיבית השוכר:
ומי בקי רבי מקושר. דלמך זמנו
של זה לא זמנו של זה: **והא הוה**
דאחא לקמיה דרבי. בשנה ראשונה של
מלך וכמו צו ששים זמן רבי מאמר
הוא זה: **וזנין**. שם חכס: **קר מנהג**
כו'. דרבינן תקון במקושר כי הוה
מנהג להפריד מלות וחוקים בין פשוט
למקושר כדלמך בריש פירקין: ומשני
בטר דשמעה מוניין. אומיבז לרבי
חנינא (א): **הוה שטר**. פשוט: **דזהו**
כרש ציה בשנת פלוני ארכן. ליה
פלוני מפלוני ולא היה כתב ציה כמה
שנים למלכותו של אותו מלך או
ראשונה או שניה או שלישית. ארכן זה
מלך ובשנה ראשונה קורין לו ארכן
דלקמן לפי שעתה מתוקן הוא כמו
ארכן או לא ארכן (סוכה דף מד):
וכמו וערות מלכא לא ארכן לנא למחא
(עורא ד) לא נאה ויפה לנו לראות
ערומו של מלך ומתפרסו: **יצדוק**
אימאי עמד ארכן במלכותו. **יצדוק**
בשנה ראשונה של מלכותו נכתב שטר
זה ומשהיא שמה טרפי צעלי חזות
ללקוחות: **דאריד צמלנותו**. כלומר
לאחר שהאריך ומלך כמה שנים ליה
פלוני זה מפלוני ולא יטרפו לקוחות
אלא מיכן ולהבא: **שנה ראשונה קורין**
לו ארכן. מתוקן למלכות מתחדש:
דיוגון. לשון שים וקרוצו ללשון לעז
שלנו: **ודלמא עברי עכניהו**.
ממלכותו והדר אמלכוהו לסוף שנתים
ושלש ומיקרי נמי ארכן ושמה השטר
נכתב כשמן צשניה ואמאי יבנה
מומן ראשון: ארכן דיוגון קרו ליה.

לפי שהחזיריהו למלכותו אחר שהעביריהו: פ"ד הריני מזיר הינא סומכוס אומר הינא אחת.
נזר ואמר הריני מזיר הינא היינו מזירות אחת לשלשים יום. וכולם הינא דיוגון טריגון כולן לשון פשוט
מזיר ששים יום: **ציה עגול**. העשו ככשן שאין לו שום פינת קרן זוית: **דיוגון**. פינות שמים
אחת יש לו שתי פינות: **טריגון**. דעביד (ט) כחוצבא ויש צה שלש פינות: **פינטיגון**. יש לו חמש פינות [כזה]:
מנא הי"מ. דאין מטמא בנגעים אלא מרובע: **למעלה**. הוא יכול לומר והנה הנגע בקיר הבית וכתב
והיינו מרובע אבל צית עגול כולו קיר אחת ומראהו שפל מן הקיר [ויקרא יד] לגופיה אחת. ובפירוש רבינו מנחם כיוצא בו אמרו¹ אין לו להקצ"ה
בעולמו אלא יראה השם שנאמר (איוב כח) הן יראה ה' שכן בלשון יוני קורין לאחת הינא אחת בספריהם כמובן: **כסבור**
שזך כתבו וצרכונו לא היו עושין מקושר אלא פשוט לפי שטועים בו. א"נ לפי שהיה מובלע בין קשריו יותר מלפי שרבי עצמו טעה
בו: **היה חייטא**. כן שמו: **כלך מלשון הרע הוה**. כלומר לא היה לך להטיל אשמה עליו היה לך לומר איני¹ כתיבתי: **מאי לשון**
הרע הוה. והלא צבחנו של ר"י חייטא דזכר כשאמר יהודה חייטא כתיבתי: **צה לני רעסו**. ליה גנותו מתוך שמתבין צבחנו מוכיחין
שם גנותו שבו: **יש ספלה**. יש מפרשין שלאחר שהתפלל דן צלצו ופשיטתו לא היה יודע ויעשה הקצ"ה לרבינו וישמע תפלתו לפי שהתפלל בכוונה:
אלא

הוא ארכן פשוט ופשוט עדיו
וחוכו. השיב ר' לוי: הנהיב בן
גמליאל והיאך יכול לעשות
מקושר פשוט והלא אין
זמנו של זה דומה לזה ואתי
למטורף לקוחות שלא כדון
דאלו פשוט אם מלך המלך
שנה אחת כותבין בפשוט
בשנה אחת למלך פלוני ואם
מלך שתיים מתין בו שתיים
ואילו בשיטר מקושר אם מלך
שנה אחת כשהוא ערירי בשנת
ראשונה מונין שתיים מתין
שכחשת' (שנת קמ). באלו דברים
אחלכ' פירומיהם כו' ועיין תפלה ומה
אין אדם יכול בכל יום שאין שום אדם
יכול לכונן בתפלתו היתב' והכי אמר
צירושלמי (בבב"ב פ' היה קורא ה') אמר
ר' מתניה מחוקתא טיבותא לרישא
דכי מעי למודים כרע מגרמיה ט':
באתרא

א. מיר דף ט: ע"ש [ומספתא
מיר רש"א ע"ש]. ב. ג"ז שס ע"ש
[ומספתא דנגיעה פ"א]. ג. [עליל
קפ"א]. ד. [וערכין טו]. ה. [מכונה
יעב"ד]. ו. [שבת לא]. ז. [ב"א:
אנ]. ח. [רש"א משמע בליק'
כמה]. ט. [וישע מוס' ברכות לג:
ד"ה כל ושבנת קיום: ד"ה עיין
ומסי' ר"מ טו: ד"ה ועיין]. י.
[בדפוס פתחורו וטוספו לזכרים
אל].
ריגון שאין אלף שמו וזוית ענין זה:
 טריגון שאין וזוית ענין זה:
 פינטיגון של חמש וזוית ענין זה:

תורה אור השלם
1 וְיָרָא אֱתָהּ הַחֲנֻכָּה וְהָדָה הַחֲנֻכָּה
בְּקִירֵת הַבַּיִת שֶׁשֶׁעָרַתָּת
אֶת־הַקֶּרֶת וְאֶת־אֲדָמָתָהּ
וּמִן־אֵיחָדוּן שֶׁלֹּא מִן־הַקִּיר:
בְּיָמֵי יָרֵךְ לוֹ
2 וְשֶׁב הַבְּהוֹן וְהַחֲשִׁבִיעִי
וְיָרָא וְהָדָה פֶּשֶׁת הַחֲנֻכָּה בְּקִירֵת
הַבְּהוֹן: וְיָרָא ד' ל' לט
הגהות הב"ח
(א) גמ' משוי ליה פשוט וא"ל
התמה הא דזפת מנאי:
(ב) רשב"ם ד"ה והלא וכו'
לגמ' ומקשינן דאין רבי
דלמא זיוף ליה גמ' וה"ל:
(ג) ד"ה ומשע וכו' לרבי מנחם
ב"ג הס' (ד) תוס' ד"ה
היא אחת לשון יוני הוא כדלמך
בב' הגשרפין דף ע"ו שכן
לשון יוני קורין: (ה) בא"ד
מנו דיוגון טריגון כו' דהאי הו'
וכו' לשון נכרסין הן ולא
דלמך לשון שזכר ליה חכמים
לזוית בו נזיר הס' (ו) א"ל ר"ה
עיין וכו' שפלי לתפלתם:
(ז) בא"ד צירושלמי א"ל ירחנן
מתקנתא טיבותא:
מוסף רש"י
ארכן. שלשון [שבכותו לג].
הינא אחת. הריני מזיר יון חסי
במירות אחת, ואם אמר רבינו
מיר דיוגון מונה טריגון
מונה שלש. פשיטא מונה ארבע.
פשיטא מונה חמש. שכן מונין
בלשון יוני, ואשמעין דכלל לשון
יכול אדם לקבל עליו מזירות [נזיר
ח. בית עגול. שאין לו וזוית,
או בית דיוגון, שאין לו אלא שמי
וזוית, או בית טריגון, שאין לו
אלא שלשה. ואפשיטא, שיש לו
חמש וזוית, וזוית, אולי שנתה ננגעים,
טריגון, שיש לו ארבע וזוית,
מנחם (סח). למעלה אומר
קיר קירות. והנה הנגע בקירות
הבית. מראהו ליה למתבט
במירוייהו קיר דלמשמע חד ומכח
קירות דמשמע מיר. אלמא ד'
בעינן במידתו להו' בלישמה דקיר.
ומלאין שפל מן הקיר לא קא
משוי אלף זה דכתיב ציה לני
מירי חייטא (סח). למטה
אומר קיר קירות. ואם פסה
נגע בקירות הבית (סח). אין
זמן בזה. תמיהה [ע"ל קס].
שמתוך שבתו בא לירי
רעמו. כששהוה מספר צבוחו
יזכר מתי הוא עומא אומר חן
ממנה רעה זו שבו, או אמרס
שומעין שזו משכח ואומרים הלא
מדך כך וכן ציו (ש"כ טו).

רבנו גרשום

ליבא למימר הכי דאי"כ ששתי
פעמים ומגליכוהו ארכן דיוגון
מיקרי ליה. אלא מלרא כתב בשיטרא אלא ארכן סתם אינו אלא משנה ראשונה שמלך ובדין טורף. סומכוס אומר אם אכר הריני נזיר
הינא קיבל עליו וזויתו ל' יום. ואם אמר הריני נזיר דיוגון קיבל עליו ב' נזירות ששים יום וכן כל הני. והאי שיש לפטין של יוני
היא. בית עגול שאין לו וזוית כלל. דיוגון שאין לו אלא ב' זויות. פנטיגון של ה' זויות. טריגון שיש לו ד' זויות.
כרוב בתים מטמא בנגעים: למעלה בפרשת נגעים כתב ביה והיה הנגע בקירות הבית. ומצי למימר בקיר הבית מה ת"ל קירות אלא
הרי כאן ב'. וכתב למטה בקירות דמצי למימר בקיר וכתב בקירות הרי ד' קירות. והכי היו חשובות בית דמטמא בנגעים ולא בית אחר:
אין זמן בזה. משום דהוה מוכסה תחת קשריו. הדר חזא ביה רבי בביישות. ודקשרי שהוא כתב להאי שטר מקושר דאיכא טירחא
וטעי ביה. כלומר מוטב היה לכתוב פשוט שמגולה הכל: אמר לו כלך מלשון הרע. כלומר לא היה לו לומר מי כתבו אלא היה
לו לומר אני לא כתבתי: וקא פסיק סדרא. היה גומר אחד מהמשה ספרים שבחלהים: כמה מיושר תב. הוה חובה כתיב בירוק:
בשלמא התם גבוי שטר מקושר איכא לשון הרע. שמשלך עליו פשיעה. אבל הכא גבי ספר תהלים שאמר בו: מאי לשון הרע
איכא אורבה שבו לו כתיב: בא לירי רעמו. כשמשכח לו כלך מפשטין אחרינו עד שאומר ממנו בדר גנאי: ועיין
תפלה. שמשכח בדיעמו איכוון בתפלתו שיעשו לו רצונו. והיינו שרומה שמנסה לבורא ברוך שמו: לשון הרע ס"ד. וכי כל אדם

(א) נראה דל"י וכו' ממי וזמניה של שטר מקושר שכתבו בו וכו' יפתח אותו ומשוי ליה פשוט וכו'.

(ב) נראה דל"י ואמר ליה הכי דכתיב שטר
פשוט וזפת מינאי וכו'.